

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

4. oktoober 2018*

Eelotsusetaotlus – Ühine varjupaiga- ja täiendava kaitse poliitika – Nõuded, millele kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad vastama, et kvalifitseeruda rahvusvahelise kaitse saajaks – Direktiiv 2011/95/EL – Artiklid 3, 4, 10 ja 23 – Rahvusvahelise kaitse taotlused, mille ühe ja sama perekonna liikmed on esitanud eraldi – Individuaalne läbivaatamine – Pereliiget ähvardava ohu arvessevõtmine teise pereliikme taotluse individuaalsel läbivaatamisel – Soodsamad normid, mille liikmesriigid võivad säilitada või kehtestada varjupaiga või täiendava kaitse laiendamiseks rahvusvahelise kaitse saaja pereliikmetele – Tagakiusamise põhjuste hindamine – Aserbaidžaaani kodaniku osalemine oma riigi vastu Euroopa Inimõiguste Kohtule kaebuse esitamisel – Ühised menetlusnormid – Direktiiv 2013/32/EL – Artikkel 46 – Õigus tõhusale õiguskaitsevahendile – Täielik ja *ex nunc* läbivaatamine – Tagakiusamise põhjused või faktilised asjaolud, millest menetleva ametiasutuse menetluses vaikiti, kuid millele on tuginetud selle asutuse tehtud otsuse peale esitatud kaebuses

Kohtuasjas C-652/16,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Administrativen sad Sofia-gradi (Sofia linna halduskohus, Bulgaaria) 5. detsembri 2016. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 19. detsembril 2016, menetluses

Nigyar Rauf Kaza Ahmedbekova,

Rauf Emin Ogla Ahmedbekov

versus

Zamestnik-predsedatel na Darzhavna agentsia za bezhantsite,

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja president M. Ilešič (ettekandja), kohtunikud A. Rosas, C. Toader, A. Prechal ja E. Jarašiūnas,

kohtujurist: P. Mengozzi,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– Tšehhi valitsus, esindajad: M. Smolek ja J. Vlácil,

* Kohtumenetluse keel: bulgaaria.

- Kreeka valitsus, esindaja: M. Michelogiannaki,
 - Ungari valitsus, esindajad: M. Z. Fehér, G. Koós ja M. M. Tátrai,
 - Ühendkuningriigi valitsus, esindajad: R. Fadoju ja C. Crane, keda abistas *barrister* D. Blundell,
 - Euroopa Komisjon, esindajad: V. Soloveytschik ja M. Condou-Durande,
- olles 28. juuni 2018. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,
- on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb seda, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiivi 2011/95/EL, mis käsitleb nõudeid, millele kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad vastama, et kvalifitseeruda rahvusvahelise kaitse saajaks, ning nõudeid pagulaste või täiendava kaitse saamise kriteeriumidele vastavate isikute ühetaolisele seisundile ja antava kaitse sisule (ELT 2011, L 337, lk 9), ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiivi 2013/32/EL rahvusvahelise kaitse seisundi andmise ja äravõtmise menetluse ühiste nõuete kohta (ELT 2013, L 180, lk 60).
- 2 Taotlus on esitatud ühelt poolt Nigyar Rauf Kaza Ahmedbekova ja tema poja Rauf Emin Ogla Ahmedbekovi ning teiselt poolt Zamestnik-predsdatel na Darzhavna agentsia za bezhantsite (riikliku pagulasameti asedirektor, Bulgaaria) vahelises kohtuvaidluses, mis puudutab N. R. K. Ahmedbekova esitatud rahvusvahelise kaitse taotluse rahuldamata jätmist nimetatud asutuse poolt.

Õiguslik raamistik

Rahvusvaheline õigus

- 3 Genfis 28. juulil 1951 allakirjutatud pagulasseisundi konventsioon (*United Nations Treaty Series*, 189. kd, lk 150, nr 2545 (1954); [RT II 1997, 6, 26]) jõustus 22. aprillil 1954. Seda on täiendatud ja muudetud 31. jaanuaril 1967 New Yorgis sõlmitud pagulasseisundi protokolliga, mis omakorda jõustus 4. oktoobril 1967 (edaspidi „Genfi konventsioon“).
- 4 Genfi konventsiooni artikli 1 jaotises A on mõiste „pagulane“ määratlemisel viidatud muu hulgas tagakiusamise ohule.

Liidu õigus

Direktiiv 2011/95

- 5 Direktiiv 2011/95 võeti vastu ELTL artikli 78 lõike 2 punktide a ja b alusel, milles on sätestatud:

„[Selleks et arendada varjupaiga, täiendava kaitse ja ajutise kaitsega seotud ühist poliitikat, mille eesmärk on tagada sobiv seisund kõikidele rahvusvahelist kaitset vajavatele kolmandate riikide kodanikele ning tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtte järgimine,] võtavad Euroopa Parlament ja [Euroopa Liidu N]õukogu seadusandliku tavamenetluse kohaselt vastu meetmed Euroopa ühise varjupaigasüsteemi kohta, mis hõlmab:

- a) kogu [Euroopa L]iidus kehtivat ühetaolist varjupaigaseisundit kolmandate riikide kodanikele;
- b) ühetaolist täiendava kaitse seisundit kolmandate riikide kodanikele, kes Euroopa varjupaika saamata vajavad rahvusvahelist kaitset“.

- 6 Direktiivi põhjendustes 14, 16, 18, 24 ja 36 on märgitud:

„(14) Liikmesriikidel peaksid olema volitused kehtestada või säilitada liikmesriigilt rahvusvahelist kaitset taotlevatele kolmandate riikide kodanikele ja kodakondsuseta isikutele käesolevas direktiivis kehtestatud nõuetest soodsamaid sätteid, kui sellise taotluse aluseks leitakse olevat asjaolu, et asjaomane isik on kas pagulane Genfi konventsiooni artikli 1 punkti A tähenduses või täiendava kaitse saamise kriteeriumidele vastav isik.

[...]

(16) Käesolevas direktiivis austatakse põhiõigusi ning järgitakse iseäranis Euroopa Liidu põhiõiguste hartas tunnustatud põhimõtteid. Eelkõige püütakse käesoleva direktiiviga tagada varjupaigataotlejate ja nendega kaasas olevate pereliikmete inimväärikuse ja varjupaigaõiguse austamine ning edendada kõnealuse harta artiklite 1, 7, 11, 14, 15, 16, 18, 21, 24, 34 ja 35 kohaldamist ja seetõttu tuleks sellest lähtuda ka direktiivi rakendamisel.

[...]

(18) Vastavalt 1989. aasta ÜRO lapse õiguste konventsioonile peaksid liikmesriigid käesoleva direktiivi rakendamisel silmas pidama eelkõige lapse huve. Lapse huvide hindamisel peaksid liikmesriigid eeskätt võtma nõuetekohaselt arvesse perekonna ühtsuse, alaealise heaolu ja sotsiaalse arengu, turvalisuse ja ohutuse kaalutlusi ning alaealise arvamust vastavalt tema vanusele ja küpsusele.

[...]

(24) On vaja kehtestada ühised kriteeriumid varjupaigataotlejate tunnustamiseks pagulastena Genfi konventsiooni artikli 1 tähenduses.

[...]

(36) Pereliikmed on tavaliselt pelgalt oma suguluse tõttu pagulasega tagakiusamise suhtes haavatavad viisil, mis võib olla alus pagulasseisundi andmiseks.“

7 Direktiivi artiklis 2 on sätestatud:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „rahvusvaheline kaitse“ – punktides e ja g määratletud pagulasseisund ja täiendava kaitse seisund;
- [...]
- d) „pagulane“ – kolmanda riigi kodanik, kes põhjendatud kartuse tõttu rassilise, usulise, rahvusel, poliitilistel vaadetel või teatavasse sotsiaalsesse rühma kuulumisel põhineva tagakiusamise ees viibib väljaspool kodakondsusjärgset riiki ega saa või kõnealuse kartuse tõttu ei taha anda ennast nimetatud riigi kaitse alla, või kodakondsuseta isik, kes samadel põhjustel, nagu eespool nimetatud, viibides väljaspool varasemat alalist elukohariiki ei saa või kõnealuse kartuse tõttu ei taha sinna tagasi pöörduda, ja kelle suhtes ei kohaldata artiklit 12;
- e) „pagulasseisund“ – kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku tunnustamine pagulasena liikmesriigi poolt;
- f) „täiendava kaitse saamise kriteeriumidele vastav isik“ – kolmanda riigi kodanik või kodakondsuseta isik, kes ei kvalifitseeru pagulaseks, kuid kellega seoses on ilmnunud mõjuv põhjus arvata, et asjaomast isikut ähvardaks oma päritoluriiki või kodakondsuseta isiku puhul varasemasse alalise elukohariiki tagasipöördumisel reaalne oht kannatada suurt kahju vastavalt artiklile 15, ja kelle suhtes ei kohaldata artikli 17 lõikeid 1 ja 2 ning kes ei saa või kõnealuse ohu tõttu ei taha anda ennast nimetatud riigi kaitse alla;
- g) „täiendava kaitse seisund“ – kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku tunnustamine liikmesriigi poolt täiendava kaitse saamise kriteeriumidele vastava isikuna;
- h) „rahvusvahelise kaitse taotlus“ – kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku selline taotlus kaitse saamiseks liikmesriigilt, mida võib käsitada pagulasseisundi või täiendava kaitse seisundi taotlemisena, kusjuures ei taotleta sõnaselgelt väljapoole käesoleva direktiivi reguleerimisala jäävat muud liiki kaitset, mida saab taotleda eraldi;
- i) „taotleja“ – kolmanda riigi kodanik või kodakondsuseta isik, kes on esitanud rahvusvahelise kaitse taotluse, mille kohta ei ole lõplikku otsust veel tehtud;
- j) „pereliikmed“ – järgmised rahvusvahelise kaitse saaja pereliikmed, kes viibivad seoses rahvusvahelise kaitse taotlusega samas liikmesriigis, eeldusel et perekond oli juba olemas päritoluriigis:
- rahvusvahelise kaitse saaja abikaasa või temaga püsisuhtes olev vabaabielukaaslane, kui asjaomase liikmesriigi õiguse või tava kohaselt koheldakse vabaabielupaare kolmandate riikide kodanikke käsitleva õiguse alusel võrdväärselt abielupaaridega;
 - esimeses taandes osutatud paari või rahvusvahelise kaitse saaja alaealsed lapsed, tingimusel et nad ei ole abielus, sõltumata sellest, kas nad on siseriikliku õiguse tähenduses sündinud abielust või väljaspool abielu või lapsendatud;
 - asjaomase liikmesriigi õiguse või tava kohaselt rahvusvahelise kaitse saaja eest vastutav isa, ema või mõni teine täisealine isik, kui kõnealuse kaitse saaja on alaealine ega ole abielus;
- k) „alaealine“ – alla 18aastane kolmanda riigi kodanik või kodakondsuseta isik;

[...]“

8 Sama direktiivi artiklis 3 on sätestatud:

„Liikmesriigid võivad kehtestada või säilitada soodsamaid norme, et otsustada, kes kvalifitseerub pagulaseks või täiendava kaitse saamise kriteeriumidele vastavaks isikuks, ning et määrata kindlaks rahvusvahelise kaitse sisu, kui need normid on kooskõlas käesoleva direktiiviga.“

9 Direktiivi 2011/95 II peatükki „Rahvusvahelise kaitse taotluste hindamine“ kuuluva artikli 4 „Faktide ja asjaolude hindamine“ lõigetes 1–4 on sätestatud:

„1. Liikmesriigid võivad pidada taotleja kohuseks esitada niipea kui võimalik kõik andmed, mis on vajalikud rahvusvahelise kaitse taotluse põhjendamiseks. Koostöös taotlejaga on liikmesriigi kohus hinnata taotluse asjaomaseid andmeid.

2. Lõikes 1 osutatud andmed on taotleja avaldused ning kõik taotleja käsutuses olevad dokumendid taotleja vanuse, tausta, sealhulgas asjaomaste sugulaste tausta, isiku, kodakondsus(t)e, varasema elukohariigi/-riikide ja aadressi, varasemate varjupaigataotluste ja reisimarsruutide kohta, reisidokumendid ning rahvusvahelise kaitse taotlemise põhjused.

3. Rahvusvahelise kaitse taotlus vaadatakse läbi individuaalselt ning selle käigus arvestatakse järgmist:

- a) kõik asjaomased faktid, mis on seotud päritoluriigiga taotluse kohta otsuse tegemise ajal, sealhulgas päritoluriigi õigusnormid ja nende kohaldamise viis;
- b) taotleja esitatud asjaomased avaldused ja dokumendid, sealhulgas teave selle kohta, kas taotlejat on taga kiusatud või talle on tekitatud suurt kahju või teda võidakse taga kiusata või talle tekitada suurt kahju;
- c) taotleja individuaalne seisund ja isiklikud asjaolud, sealhulgas sellised tegurid nagu taust, sugu ja vanus, et hinnata, kas taotleja suhtes toime pandud või võimalikud teod võiksid taotleja isiklikest asjaoludest lähtudes osutada tagakiusamiseks või tekitada suurt kahju;

[...]

4. Asjaolu, et taotlejat on juba taga kiusatud või talle on tekitatud suurt kahju või teda on ähvardatud taga kiusata või talle suurt kahju tekitada, on arvestatav märk taotleja põhjendatud tagakiusamishirmu või suure kahju kannatamise reaalse ohu kohta, kui puudub mõjuv põhjus arvata, et kõnealune tagakiusamine või suur kahju ei kordu.“

10 Direktiivi III peatükki „Kvalifitseerumine pagulaseks“ kuuluvas artiklis 10 „Tagakiusamise põhjused“ on ette nähtud:

„1. Liikmesriigid võtavad tagakiusamise põhjuste hindamisel arvesse järgmisi asjaolusid:

- a) rassi mõiste [...]
- b) usu mõiste [...]
- c) rahvuse mõiste [...]
- d) rühma käsitatakse teatava sotsiaalse rühmana, kui eelkõige:
 - selle rühma liikmetel on ühine sünnipärane tunnus või ühine taust, mida ei saa muuta, või ühine tunnus või veendumus, mis on nende identiteedis või teadvuses nii fundamentaalne, et inimest ei tohiks sundida sellest lahti ütlema, ning

- sellel rühmal on asjaomases riigis selgesti eristuv identiteet, kuna ümbritsev ühiskond tajub seda erinevana.

Olenevalt olukorrast päritoluriigis võib teatava sotsiaalse rühma mõiste hõlmata seksuaalse orientatsiooni ühisel tunnusel põhinevat rühma. Seksuaalset orientatsiooni ei saa käsitada liikmesriikide siseriikliku õiguse kohaselt kriminaalseks peetavaid tegusid hõlmavana. Soolisi aspekte, sealhulgas soolist identiteeti, võetakse nõuetekohaselt arvesse teatavas sotsiaalsesse rühma kuuluvuse või asjaomase rühma tunnuste määramisel;

- e) poliitiliste vaadete mõiste hõlmab eelkõige vaadet, ideed või veendumust artiklis 6 nimetatud potentsiaalsete tagakiusajatega ja nende poliitika või meetoditega seotud küsimuses olenemata sellest, kas taotleja on tegutsenud sellest vaatest, ideest või veendumusest lähtudes või mitte.

2. Hinnates, kas taotlejal on põhjendatud tagakiusamishirm, on tähtsusetu, kas taotlejal on tegelikult olemas tagakiusamist ajendav rassiline, usuline, rahvuslik, sotsiaalne või poliitiline omadus, tingimusel et sellise omaduse omistab taotlejale tagakiusaja.“

11 Direktiivi artiklis 12 on sätestatud:

„1. Kolmanda riigi kodanikku või kodakondsuseta isikut ei tunnustata pagulasena, kui

- a) ta kuulub Genfi konventsiooni artikli 1 punkti D reguleerimisalasse [...];

[...]

2. Kolmanda riigi kodanikku või kodakondsuseta isikut ei tunnustata pagulasena, kui on mõjuv põhjus arvata, et

- a) ta on pannud toime rahuvastase kuriteo, sõjakuriteo või inimsusevastase kuriteo, nagu need on määratletud rahvusvahelistes õigusaktides, millega nähakse ette selliseid kuritegusid käsitlevad sätted;
- b) ta on väljaspool varjupaigariiki pannud toime raske mittepoliitilise kuriteo enne pagulasena vastuvõtmist, see tähendab enne seda, kui talle on pagulasseisundi andmise tõttu väljastatud elamisluba; rasketeks mittepoliitilisteks kuritegudeks võib liigitada eriti julmad teod, isegi kui need on toime pandud väidetavalt poliitilisel eesmärgil;
- c) ta on olnud süüdi tegudes, mis on vastuolus ÜRO põhikirja preambulis ning artiklites 1 ja 2 sätestatud ÜRO eesmärkide ja põhimõtetega.

3. Lõiget 2 kohaldatakse isikute suhtes, kes õhutavad selles nimetatud kuritegusid või tegusid või osalevad nendes.“

12 Sama direktiivi artiklis 13 on sätestatud:

„Liikmesriigid annavad pagulasseisundi kolmanda riigi kodanikule või kodakondsuseta isikule, kes kvalifitseerub pagulaseks vastavalt II ja III peatükile.“

13 Direktiivi 2011/95 V peatükki „Kvalifitseerumine täiendavale kaitsesele“ kuuluvas artiklis 15 „Suur kahju“ on ette nähtud:

„Suur kahju seisneb järgmises:

- a) surmanuhtlus või hukkamine või

- b) taotleja piinamine või ebainimlik või väärikut alandav kohtlemine või karistamine päritoluriigis või
- c) suur ja individuaalne oht tsiviilisiku elule või isikupuutumatusel juhuliku vägivalda tõttu rahvusvahelise või riigisisese relvastatud kokkupõrke puhul.“

14 Direktiivi artiklis 18 on sätestatud:

„Liikmesriigid annavad täiendava kaitse seisundi kolmanda riigi kodanikule või kodakondsuseta isikule, kes vastab täiendava kaitse saamise kriteeriumidele kooskõlas II ja V peatükiga.“

15 Direktiivi artiklis 23 „Perekonna ühtsuse säilitamine“ on ette nähtud:

„1. Liikmesriigid tagavad võimaluse perekonna ühtsuse säilitamiseks.

2. Liikmesriigid tagavad rahvusvahelise kaitse saaja pereliikmetele, kes individuaalselt ei kvalifitseeru sellisele kaitsele, õiguse nõuda artiklites 24–35 osutatud hüvesid siseriikliku korra kohaselt ja niivõrd, kui võrd see on kooskõlas pereliikme isikliku õigusliku seisundiga.

3. Lõikeid 1 ja 2 ei kohaldata, kui pereliikme suhtes on välistatud või välistataks rahvusvaheline kaitse vastavalt III ja V peatükile.

4. Olenemata lõigetest 1 ja 2 võivad liikmesriigid riigi julgeoleku või avaliku korra huvides keelduda neis osutatud hüvede andmisest, neid vähendada või need tühistada.

[...]“

Direktiiv 2013/32

16 Direktiiv 2013/32 võeti vastu ELTL artikli 78 lõike 2 punkti d alusel. Selles sättes on ette nähtud ühise menetluse kehtestamine ühetaolise varjupaiga või täiendava kaitse seisundi andmiseks ja äravõtmiseks.

17 Direktiivi põhjendustes 12 ja 60 on märgitud:

„(12) Käesoleva direktiivi peaeesmärk on arendada edasi liikmesriikides rahvusvahelise kaitse andmise ja äravõtmise menetluse nõudeid eesmärgiga luua liidus ühine varjupaigamenetlus.

[...]

(60) Käesolevas direktiivis austatakse põhiõigusi ja peetakse kinni [põhiõiguste] hartaga tunnustatud põhimõtetest. Eelkõige püütakse käesoleva direktiiviga tagada inimväärikuse täielik austamine ning edendada harta artiklite 1, 4, 18, 19, 21, 23, 24, ja 47 kohaldamist ning direktiivi tuleb sellele vastavalt rakendada.“

18 Direktiivi artiklis 1 on sätestatud:

„Käesoleva direktiivi eesmärk on kehtestada direktiivi 2011/95[...] kohase rahvusvahelise kaitse andmise ja äravõtmise menetluse ühised nõuded.“

19 Sama direktiivi artiklis 2 on ette nähtud:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

[...]

c) „taotleja“ – kolmanda riigi kodanik või kodakondsuseta isik, kes on esitanud rahvusvahelise kaitse taotluse, mille kohta ei ole lõplikku otsust veel tehtud;

[...]

f) „menetlev ametiasutus“ – liikmesriigi kohtulaadne ametiasutus või haldusorgan, kes vastutab rahvusvahelise kaitse taotluste läbivaatamise eest ning on pädev võtma sellistes juhtumites vastu esimese astme otsuseid;

g) „pagulane“ – kolmanda riigi kodanik või kodakondsuseta isik, kes vastab direktiivi 2011/95[...] artikli 2 punktis d esitatud nõuetele;

[...]

l) „alaealine“ – alla 18aastane kolmanda riigi kodanik või kodakondsuseta isik;

[...]“

20 Direktiivi 2013/32 artiklis 7 on sätestatud:

„1. Liikmesriigid tagavad, et igal täisealisel õigus- ja teovõimelisel isikul oleks õigus esitada rahvusvahelise kaitse taotlus enda nimel.

2. Liikmesriigid võivad ette näha, et taotleja võib esitada taotluse oma ülalpeetavate nimel. Sellisel juhul tagavad liikmesriigid, et ülalpeetavad täisealised annavad nõusoleku taotluse esitamiseks nende nimel, vastasel juhul on neil võimalik esitada taotlus enda nimel.

Nõusolekut küsitakse taotluse esitamise ajal või hiljemalt isikliku vestluse ajal ülalpeetava täisealisega. Enne nõusoleku küsimist teavitatakse iga ülalpeetavat täisealist eraviisiliselt asjaomastest menetluslikest tagajärgedest, kui taotlus esitatakse tema nimel, ja tema õigusest esitada rahvusvahelise kaitse taotlus eraldi.

3. Liikmesriigid tagavad, et alaealisel on õigus esitada rahvusvahelise kaitse taotlus kas enda nimel, kui ta on asjaomase liikmesriigi õiguse kohaselt menetlustes osalemiseks õigus- ja teovõimeline, või oma vanemate või teiste täiskasvanud pereliikmete või tema eest vastutava täiskasvanu kaudu kooskõlas asjaomase liikmesriigi õigusaktide või tavade ja esindaja kaudu.

[...]“

21 Selle direktiivi artikli 9 lõige 1 on sõnastatud järgmiselt:

„Taotlejal lubatakse jääda liikmesriiki üksnes menetluse eesmärgil seni, kuni menetlev ametiasutus on vastu võtnud otsuse vastavalt III peatükis sätestatud esimese astme menetlusele. Kõnealune õigus riiki jääda ei anna õigust saada elamisluba.“

22 Direktiivi artikli 10 lõikes 2 on sätestatud:

„Rahvusvahelise kaitse taotluste läbivaatamisel teeb menetlev ametiasutus kõigepealt kindlaks, kas taotleja vastab pagulaseks tunnistamise nõuetele, ja kui ta neile ei vasta, siis kas ta vastab täiendava kaitse saamise kriteeriumidele.“

23 Sama direktiivi artikli 13 lõikes 1 on ette nähtud:

„Liikmesriigid kohustavad taotlejaid tegema koostööd pädevate ametiasutustega, et teha kindlaks taotleja isik ja esitada muud dokumendid, millele on osutatud direktiivi 2011/95[...] artikli 4 lõikes 2. [...]“

24 Direktiivi 2013/32 artikkel 31 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Liikmesriigid vaatavad rahvusvahelise kaitse taotlused läbi menetluse kohaselt, mis on kooskõlas II peatükis sätestatud üldpõhimõtete ja tagatistega.

2. Liikmesriigid tagavad, et läbivaatamismenetlus viiakse lõpule võimalikult kiiresti, ilma et see piiraks taotluse piisavat ja põhjalikku läbivaatamist.

[...]“

25 Direktiivi 2013/32 artikli 33 lõikes 2 on sätestatud:

„Liikmesriigid võivad pidada rahvusvahelise kaitse taotlust vastuvõetamatuks [...] juhul, kui:

[...]

e) taotleja ülalpeetav esitab taotluse pärast seda, kui ta on vastavalt artikli 7 lõikele 2 nõustunud oma juhtumi läbivaatamisega tema nimel esitatud taotluse raames ning puuduvad ülalpeetava olukorraga seotud asjaolud, mis õigustaksid eraldi taotluse esitamist.“

26 Direktiivi artikli 40 lõige 1 on sõnastatud järgmiselt:

„Kui liikmesriigis rahvusvahelist kaitset taotleb isik esitab samas liikmesriigis täiendavaid selgitusi või korduva taotluse, vaatab asjaomane liikmesriik need täiendavad selgitused või korduva taotlusega kaasnevad dokumendid läbi eelneva taotluse läbivaatamise raames või läbivaatamisele kuuluva otsuse või edasikaebuse läbivaatamise raames, kui pädevad ametiasutused saavad selle raames võtta arvesse ja kaaluda kõiki täiendavate selgituste või korduva taotlusega kaasnevaid dokumente.“

27 Sama direktiivi artiklis 46 on sätestatud:

„1. Liikmesriigid tagavad, et taotlejal on õigus tõhusale õiguskaitsevahendile kohtus seoses järgnevaga:

a) tema rahvusvahelise kaitse taotluse kohta tehtud otsus, kaasa arvatud otsus:

- i) pidada pagulasseisundi ja/või täiendava kaitse seisundiga seotud taotlust põhjendamatuks;
- ii) pidada taotlust vastuvõetamatuks vastavalt artikli 33 lõikele 2;

[...]

3. Lõike 1 kohaldamiseks tagavad liikmesriigid, et tõhusa õiguskaitsevahendiga nähakse ette nii faktiliste kui ka õiguslike asjaolude, sealhulgas vajaduse korral direktiivi 2011/95[...] kohaste rahvusvahelise kaitse vajaduste täielik ja *ex nunc* läbivaatamine vähemalt esimese astme [kohtu] menetluses.

[...]“.

Direktiiv 2013/33/EL

28 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiivi 2013/33/EL, millega sätestatakse rahvusvahelise kaitse taotlejate vastuvõtu nõuded (ELT 2013, L 180, lk 96), põhjendustes 9, 11 ja 35 on märgitud:

„(9) Liikmesriigid peaksid käesoleva direktiivi kohaldamisel püüdma täielikult tagada lapse parimate huvide ja perekonna ühtsuse põhimõtete täitmise vastavalt [...] põhiõiguste hartale, ÜRO 1989. aasta lapse õiguste konventsioonile ning Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioonile.

[...]

(11) Taotlejate vastuvõtmisele tuleks sätestada nõuded, mis oleksid piisavad, et tagada taotlejatele kõikides liikmesriikides inimväärne elatustase ning võrreldavad elutingimused.

[...]

(35) Käesolevas direktiivis austatakse põhiõigusi ja järgitakse iseäranis [...] põhiõiguste hartas tunnustatud põhimõtteid. Eelkõige püütakse käesoleva direktiiviga tagada inimväärikuse täielik austamine ning edendada kõnealuse harta artiklite 1, 4, 6, 7, 18, 21, 24 ja 47 kohaldamist ja sellest tuleks lähtuda ka direktiivi rakendamisel.“

29 Direktiivi artikli 6 lõikes 1 on sätestatud:

„Liikmesriigid tagavad, et kolme päeva jooksul pärast rahvusvahelise kaitse taotluse esitamist antakse taotlejale temanimeline dokument, mis tõendab tema seisundit taotlejana või kinnitab, et tal on tema taotluse menetlemise või läbivaatamise ajal lubatud viibida liikmesriigi territooriumil.

[...]“

30 Direktiivi artikkel 12 on sõnastatud järgmiselt:

„Liikmesriigid võtavad asjakohaseid meetmeid, et säilitada võimalikult suurel määral nende territooriumil viibiva perekonna ühtsus, kui asjaomane liikmesriik annab taotlejatele majutuse. Selliseid meetmeid rakendatakse taotleja nõusolekul.“

Bulgaaria õigus

31 Bulgaarias reguleerib rahvusvahelise kaitse taotluste läbivaatamist varjupaiga- ja pagulasseadus (Zakon za ubezhishteto i bezhantsite; edaspidi „ZUB“).

32 ZUB artiklitesse 8 ja 9 on sisuliselt üle võetud direktiivis 2011/95 sätestatud rahvusvahelise kaitse andmise tingimused.

33 ZUB artikli 8 lõikes 9 on sätestatud:

„Pagulastena käsitatakse [...] pagulasseisundi saanud välismaalase pereliikmeid, niivõrd kuivõrd see on kooskõlas tema isikliku seisundiga ja puuduvad artikli 12 lõikes 1 nimetatud asjaolud.“

34 ZUB artikli 12 lõigetes 1 ja 2 on loetletud asjaolud, mis välistavad rahvusvahelise kaitse andmise, ning nende hulka kuulub oht riigi julgeolekule.

- 35 Haldusmenetluse seadustiku (Administrativnoprotsesualen kodeks) artiklis 32 „Liidetud menetlused“ on sätestatud:

„Menetlustes, milles poolte õigused ja kohustused tulenevad ühest faktilisest olukorrast ning milles on pädev üks ja sama haldusasutus, võib mitme poole suhtes algatada ja läbi viia üheainsa menetluse.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 36 N. R. K. Ahmedbekova ja tema poeg Rauf Emin Ogla Ahmedbekov, kellest esimene on sündinud 12. mail 1975 ja teine 5. oktoobril 2007, on Aserbaidžaaani kodanikud.
- 37 N. R. K. Ahmedbekova abikaasa ja Rauf Emin Ogla Ahmedbekovi isa Emin Ahmedbekov esitas 19. novembril 2014 Darzhavna agentsia za bezhantsite'le (riiklik pagulasamet, Bulgaaria) (edaspidi „DAB“) rahvusvahelise kaitse taotluse, mille selle asutuse asedirektor jättis 12. mai 2015. aasta otsusega rahuldamata. E. Ahmedbekov esitas selle otsuse peale kaebuse Administrativen sad Sofia-grad'ile (Sofia linna halduskohus, Bulgaaria), kes jättis selle 2. novembril 2015 rahuldamata. Ta esitas ka Varhoven administrativen sad'ile (Bulgaaria kõrgeim halduskohus) kassatsioonkaebuse, mis jäeti 25. jaanuaril 2017 rahuldamata, nagu nähtub eelotsusetaotluse esitanud kohtu vastusest Euroopa Kohtu palvele selgituste saamiseks.
- 38 N. R. K. Ahmedbekova esitas 25. novembril 2014 DAB-le rahvusvahelise kaitse taotluse enda ja oma poja nimel. Taotlus jäeti DAB asedirektori 12. mai 2015. aasta otsusega rahuldamata, põhjendusel et rahvusvahelise kaitse andmise tingimused, mis on sätestatud ZUB artiklites 8 ja 9, ei olnud täidetud.
- 39 N. R. K. Ahmedbekova esitas selle otsuse peale kaebuse eelotsusetaotluse esitanud kohtule ehk Administrativen sad Sofia-grad'ile (Sofia linna halduskohus).
- 40 Oma kaebuses viitab ta nii oma abikaasa tagakiusamisele Aserbaidžaaani ametiasutuste poolt kui ka isiklikult teda ennast puudutavatele asjaoludele.
- 41 Seoses viimati nimetatud aspektiga väidab N. R. K. Ahmedbekova, et esinevad tagakiusamise oht tema poliitiliste vaadete tõttu ning seksuaalse ahistamisega seotud probleemid tema töökohas Aserbaidžaanis. N. R. K. Ahmedbekova leiab, et tema poliitiliste vaadete tõttu tagakiusamise oht on tõendatud tema osalemisega Aserbaidžaaani vastu Euroopa Inimõiguste Kohtule kaebuse esitamisel ning tema osalemisega nende isikute kaitsmisel, keda Aserbaidžaaani ametiasutused on juba taga kiusanud nende tegevuse tõttu põhiõiguste kaitsmisel. Lisaks on ta tegev audiovisuaalmeedia programmis „Azerbaydzhanski chas“, mis korraldab Aserbaidžaanis võimul oleva režiimi vastast kampaaniat.
- 42 Eelotsusetaotluse esitanud kohtul on tekkinud eelkõige küsimus, kuidas tuleb menetleda ühe ja sama perekonna liikmete poolt eraldi esitatud rahvusvahelise kaitse taotlusi. Kohus ei ole ka kindel, kas asjaolu, et rahvusvahelise kaitse taotleja osales oma päritoluriigi vastu Euroopa Inimõiguste Kohtule kaebuse esitamisel, on asjakohane tegur selle kindlakstegemisel, kas rahvusvahelise kaitse tuleb anda.
- 43 Neil asjaoludel otsustas Administrativen sad Sofia-grad (Sofia linna halduskohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas [ELTL] artikli 78 lõikest 1 ja lõike 2 punktidest a, d ja f ning direktiivi [2013/32] põhjendusest 12 ja artiklist 1 tuleneb, et viidatud direktiivi artikli 33 lõike 2 punktis e ette nähtud rahvusvahelise kaitse taotluse vastuvõetamatuse alus on vahetu õigusmõjuga säte, mida liikmesriigid ei või jätta kohaldamata, kohaldades selle asemel näiteks riigisisese õiguse soodsamaid

sätteid, mille kohaselt tuleb esimest rahvusvahelise kaitse taotlust vastavalt direktiivi artikli 10 lõikele 2 kõigepealt hinnata selle alusel, kas taotleja vastab pagulasseisundi omistamise nõuetele, ja seejärel selle alusel, kas ta vastab täiendava kaitse andmise nõuetele?

2. Kas direktiivi [2013/32] artikli 33 lõike 2 punktist e koostoimes sama direktiivi artikli 7 lõikega 3 ja artikli 2 punktidega a, c ja g ning põhjendusega 60 järeldub, et põhikohtuasja olukorras on vastuvõetamatu rahvusvahelise kaitse taotlus, mille on saatjaga alaealise lapse nimel esitanud üks tema vanematest, kui taotlust põhjendatakse sellega, et laps on sellise isiku pereliige, kes on Genfi konventsiooni artikli 1 jaotise A alusel taotlenud rahvusvahelist kaitset?
3. Kas direktiivi [2013/32] artikli 33 lõike 2 punktist e koostoimes sama direktiivi artikli 7 lõikega 1 ja artikli 2 punktidega a, c ja g ning põhjendusega 60 järeldub, et põhikohtuasja olukorras on täisealise nimel esitatud rahvusvahelise kaitse taotlus vastuvõetamatu, kui taotlust põhjendatakse pädeva haldusasutuse menetlustes üksnes sellega, et taotleja on sellise isiku pereliige, kes on Genfi konventsiooni artikli 1 jaotise A alusel taotlenud rahvusvahelist kaitset, ja taotluse esitamise ajal ei ole taotlejal õigust tegeleda kutsetegevusega?
4. Kas vastavalt direktiivi [2011/95] artikli 4 lõikele 4 koostoimes sama direktiivi põhjendusega 36 tuleb taotleja põhjendatud tagakiusamishirmu või suure kahju tekkimise reaalsel ohtu hinnata üksnes nende faktide ja asjaolude alusel, mis on seotud taotlejaga?
5. Kas vastavalt direktiivi [2011/95] artiklile 4 koostoimes sama direktiivi põhjendusega 36 ja direktiivi [2013/32] artikli 31 lõikega 1 on lubatav liikmesriigi kohtupraktika, mis:
 - a) paneb pädevale asutusele kohustuse vaadata ühe ja sama perekonna liikmete rahvusvahelise kaitse taotlused läbi ühises menetluses, kui neid taotlusi on põhjendatud samade asjaoludega, täpsemalt väitega, et vaid üks pereliige on pagulane;
 - b) paneb pädevale asutusele kohustuse peatada rahvusvahelise kaitse taotluste läbivaatamise menetlus nende pereliikmete puhul, kes ise sellise kaitse saamise nõuetele ei vasta, seniks, kuni on lõpetatud menetlus seoses selle pereliikmega, kes on esitanud taotluse Genfi konventsiooni artikli 1 jaotise A alusel;

nimelt kas kõnealune kohtupraktika on lubatav ka lapse parimate huvide, perekonna ühtsuse säilitamise ning era- ja perekonnaelu puutumatus kaalutlustel, samuti seoses õigusega jääda liikmesriiki kuni taotluse läbivaatamiseni, võttes arvesse [...] põhiõiguste harta artikleid 7, 18 ja 47, direktiivi [2013/32] põhjendusi 12 ja 60 ning artiklit 9, direktiivi [2011/95] põhjendusi 16, 18 ja 36 ning artiklit 23 ja direktiivi [2013/33] põhjendusi 9, 11 ja 35 ning artikleid 6 ja 12?

6. Kas direktiivi [2011/95] põhjendustest 16, 18 ja 36 ning artiklist 3 koostoimes sama direktiivi põhjendusega 24 ja artikli 2 punktidega d ja j, artikliga 13 ning artikli 23 lõigetega 1 ja 2 tuleneb, et lubatav on selline liikmesriigi õigusnorm nagu [ZUB] artikli 8 lõige 9, mis on kõne all põhikohtuasjas ning mille kohaselt peetakse pagulasteks ka pagulasseisundi saanud välismaalase pereliikmeid, kui see on kooskõlas nende isikliku seisundiga ning kui ei esine riigisisises õiguses ette nähtud aluseid pagulasseisundi omistamata jätmiseks?
7. Kas direktiivi [2011/95] artiklis 10 sisalduvatest tagakiusamise põhjusi käsitlevatest sätetest tuleneb, et asjaomase isiku poolt tema päritoluriigi vastu Euroopa Inimõiguste Kohtule kaebuse esitamine annab aluse lugeda isik kuuluvaks teatavasse sotsiaalsesse rühma viidatud direktiivi artikli 10 lõike 1 punkti d tähenduses või tuleb kaebuse esitamist pidada poliitilisteks vaadeteks sama direktiivi artikli 10 lõike 1 punkti e tähenduses?
8. Kas direktiivi [2013/32] artikli 46 lõikest 3 tuleneb, et kohus on kohustatud sisuliselt kontrollima rahvusvahelise kaitse saamise uusi aluseid, millele tuginetakse kohtumenetluse käigus, kuid mida ei ole märgitud rahvusvahelise kaitse andmata jätmise otsuse peale esitatud kaebuses?

9. Kas direktiivi [2013/32] artikli 46 lõikest 3 tuleneb, et kohus on kohustatud hindama rahvusvahelise kaitse taotluse vastuvõetavust viidatud direktiivi artikli 33 lõike 2 punkti e alusel kohtumenetluses, milles lahendatakse rahvusvahelise kaitse andmata jätmise otsuse peale esitatud kaebust, kui taotlust hinnati vaidlustatud otsuses vastavalt direktiivi artikli 10 lõikele 2 kõigepealt selle alusel, kas taotleja vastab pagulasseisundi omistamise nõuetele, ja seejärel selle alusel, kas ta vastab täiendava kaitse saamise kriteeriumidele?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Neljas küsimus

- 44 Neljas küsimus, mida on sobilik analüüsida esimesena, puudutab seda, kas rahvusvahelise kaitse taotlust hinnates tuleb tugineda „üksnes nendele faktidele ja asjaoludele, mis on seotud taotlejaga“.
- 45 Nagu nähtub eelotsusetaotlusest, esitati see küsimus põhjusel, et N.R.K. Ahmedbekova tugineb eelkõige tagakiusamise ja suure kahju tekkimise ohule, mis ähvardab tema abikaasat.
- 46 Seega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus oma neljanda küsimusega sisuliselt selgitada, kas direktiivi 2011/95 artiklit 4 tuleb tõlgendada nii, et rahvusvahelise kaitse taotluse individuaalsel hindamisel tuleb arvesse võtta tagakiusamise ja suure kahju tekkimise ohtu, mis ähvardab taotleja pereliiget.
- 47 Sellele küsimusele vastamiseks tuleb kõigepealt märkida, et direktiivi 2011/95 artiklitest 13 ja 18 koostoimes terminite „pagulane“ ja „täiendava kaitse saamise kriteeriumidele vastav isik“ määratlustega, mis sisalduvad direktiivi artikli 2 punktides d ja f, nähtub, et direktiivis sätestatud rahvusvaheline kaitse tuleb üldjuhul anda kolmanda riigi kodanikule või kodakondsuseta isikule, kellel on põhjendatud kartus rassilise, usulise, rahvusel, poliitilistel vaadetel või teatavasse sotsiaalsesse rühma kuulumisel põhineva tagakiusamise ees või reaalne oht, et talle tekitatakse direktiivi artikli 15 tähenduses suur kahju.
- 48 Direktiivis 2011/95 ei ole ette nähtud pagulasseisundi või täiendava kaitse seisundi andmist muudele kolmandate riikide kodanikele või kodakondsuseta isikutele kui need, keda on nimetatud eelmises punktis. Lisaks tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, et mis tahes otsus pagulasseisundi või täiendava kaitse seisundi omistamise kohta peab põhinema individuaalsel hindamisel (25. jaanuari 2018. aasta kohtuotsus F, C-473/16, EU:C:2018:36, punkt 41 ja seal viidatud kohtupraktika), mille eesmärk on kindlaks teha, kas taotleja isiklikku olukorda arvestades on sellise seisundi omistamise tingimused täidetud (5. septembri 2012. aasta kohtuotsus Y ja Z, C-71/11 ja C-99/11, EU:C:2012:518, punkt 68).
- 49 Seega tuleneb ühetaolise pagulasseisundi või täiendava kaitse seisundi omistamise süsteemist, mille liidu seadusandja on kehtestanud, et rahvusvahelise kaitse taotluse hindamine direktiivi 2011/95 artiklis 4 sätestatud nõuete kohaselt teenib eesmärki teha kindlaks, kas taotlejal – või olenevalt olukorrast isikul, kelle nimel ta on taotluse esitanud – on põhjendatud kartus, et teda isiklikult võidakse taga kiusata, või esineb reaalne oht, et talle isiklikult tekitatakse suur kahju.
- 50 Kuigi eespool toodust järeldub, et rahvusvahelise kaitse taotlust kui sellist ei saa rahuldada põhjusel, et taotleja pereliikmel on põhjendatud kartus, et teda võidakse taga kiusata, või esineb reaalne oht, et talle tekitatakse suur kahju, tuleb – nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 32 märkis – selliseid taotleja pereliiget ähvardavaid ohte seevastu arvesse võtta, et teha kindlaks, kas perekondliku sideme tõttu isikuga, keda oht ähvardab, ähvardab ka taotlejat ennast tagakiusamise või suure kahju tekkimise oht. Sellega seoses tuleb märkida, nagu direktiivi 2011/95 põhjenduses 36 on rõhutatud, et ohustatud isiku pereliikmed võivad üldjuhul samuti olla haavatavad.

- 51 Seetõttu tuleb neljandale küsimusele vastata, et direktiivi 2011/95 artiklit 4 tuleb tõlgendada nii, et rahvusvahelise kaitse taotluse individuaalsel hindamisel tuleb arvesse võtta tagakiusamise ja suure kahju tekkimise ohtu, mis taotleja pereliiget ähvardab, et teha kindlaks, kas viimati nimetatud isik on perekondliku sideme tõttu isikuga, keda oht ähvardab, samamoodi ohustatud.

Viies küsimus

- 52 Viienda küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas direktiive 2011/95 ja 2013/32 koostoimes põhiõiguste harta artiklitega 7, 18 ja 47 tuleb lapse parimaid huve arvestades tõlgendada nii, et nendega on vastuolus see, kui ühe ja sama perekonna liikmete poolt eraldi esitatud rahvusvahelise kaitse taotlusi vaadatakse läbi ühisel menetluses või kui neist taotlustest ühe hindamine peatatakse kuni neist taotlustest mõne teise läbivaatamise menetluse lõpetamiseni.
- 53 Vastavalt direktiivi 2013/32 artikli 7 lõikele 1 peab igal täisealisel õigus- ja teovõimelisel isikul olema õigus esitada rahvusvahelise kaitse taotlus enda nimel. Selle sätte tähenduses tuleb sõnu „täisealine isik“ direktiivi artikli 2 punktis 1 sisalduvat mõiste „alaealine“ määratlust arvestades mõista kui viidet kolmandate riikide kodanikele ja kodakondsuseta isikutele, kes on vähemalt 18aastased.
- 54 Alaealiste puhul on direktiivi 2013/32 artikli 7 lõikes 3 ette nähtud, et neil peab olema õigus esitada rahvusvahelise kaitse taotlus kas enda nimel liikmesriikides, kes annavad alaealistele õigus- ja teovõime menetlustes osalemiseks, ning neil peab kõigis liikmesriikides, kelle jaoks see direktiiv on siduv, olema õigus esitada rahvusvahelise kaitse taotlus täiskasvanud esindaja, nagu vanema või mõne teise täiskasvanud pereliikme vahendusel.
- 55 Nendest sätetest järeldub, et liidu õigusnormidega ei ole vastuolus ei see, kui ühe pere mitu liiget, nagu käesoleval juhul N.R.K. Ahmedbekova ja E. Ahmedbekov, esitavad igaüks rahvusvahelise kaitse taotluse, ega ka see, kui üks neist esitab taotluse ka sellise alaealise pereliikme nimel nagu Rauf Emin Ogla Ahmedbekov.
- 56 Direktiivides 2011/95 ja 2013/32 ei ole täpsustatud, kuidas tuleb käsitleda võimalikku seotust selliste rahvusvahelise kaitse taotluste vahel, mis võivad osaliselt käsitleda identseid fakte või asjaolusid. Kuna spetsiifilised sätted puuduvad, on liikmesriikidel selles suhtes tegutsemisruum.
- 57 Samas väärrib esiteks märkimist, et direktiivi 2011/95 artikli 4 lõike 3 kohaselt tuleb iga taotlust hinnata individuaalselt, teiseks, et vastavalt direktiivi artikli 23 lõikele 1 tagavad liikmesriigid võimaluse perekonna ühtsuse säilitamiseks, ning kolmandaks, et direktiivi 2013/32 artikli 31 lõikes 2 on ette nähtud, et iga liikmesriik tagab, et menetlev ametiasutus korraldab ja viib võimalikult kiiresti lõpule piisava ja põhjaliku läbivaatamismenetluse.
- 58 Rahvusvahelise kaitse taotluste individuaalse hindamise ja põhjaliku läbivaatamise nõuetest tuleneb, et ühe ja sama perekonna liikmete poolt eraldi esitatud taotluste suhtes võib küll kohaldada nende võimaliku seotuse käsitlemiseks mõeldud meetmeid, kuid nende puhul tuleb analüüsida iga asjaomase isiku olukorda. Järelikult ei või neid taotlusi hinnata ühiselt.
- 59 Mis puudutab konkreetselt küsimust, kas ühe ja sama perekonna liikmete eraldi esitatud rahvusvahelise kaitse taotluste läbivaatamise menetlused peavad kulgema paralleelselt või võib menetlev ametiasutus hoopis neist taotlustest ühe hindamise peatada kuni neist taotlustest mõne teise läbivaatamise menetluse lõpetamiseni, siis tuleb esiteks asuda seisukohale, et niisugusel juhul nagu põhikohtuasjas, kus üks pereliikmetest tugineb teist pereliiget ähvardavale ohule, võib viimati nimetatud isiku taotluse hindamisel osutada otstarbekaks esimesena analüüsida, kas see oht esineb, ning vajaduse korral analüüsida teisena, kas ohustatud isiku abikaasat ja last ähvardab perekondliku sideme tõttu samuti tagakiusamise või suure kahju tekkimise oht.

- 60 Arvestades teiseks direktiivi 2013/32 artikli 31 lõikes 2 sätestatud õigusnormi, mille kohaselt tuleb rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamine lõpule viia võimalikult kiiresti, ja direktiivi eesmärki, mis seisneb tagamises, et rahvusvahelise kaitse taotluste menetlus oleks võimalikult kiire (25. juuli 2018. aasta kohtuotsus *Alheto*, C-585/16, EU:C:2018:584, punkt 109), ei tohiks perekonna ühe liikme taotluse läbivaatamine tuua kaasa selle perekonna teise liikme taotluse läbivaatamise peatamist sel viisil, et viimase läbivaatamist saab alustada alles siis, kui eelmise taotluse läbivaatamise menetlus on juba lõpetatud menetleva ametiasutuse otsuse vastuvõtmisega. Kiiruse eesmärgi saavutamiseks ja perekonna ühtsuse säilitamise hõlbustamiseks tuleb otsused ühe ja sama perekonna liikmete esitatud taotluste kohta, mis on omavahel seotud, vastu võtta hoopis lühikeste ajavahedega.
- 61 Sellega seoses tuleb asuda seisukohale, et juhul kui menetlev ametiasutus tuvastab, et isikul on põhjendatud tagakiusamishirm või teda ähvardab suure kahju tekkimise reaalne oht, peab sellel asutusel üldjuhul olema võimalik lühikese aja jooksul hinnata, kas selle isiku pereliikmeid ähvardab nende perekondliku sideme tõttu samuti niisugune oht või mitte. Selline hindamine peaks olema võimalik läbi viia või vähemalt seda alustada enne sellele isikule rahvusvahelise kaitse andmise otsuse vastuvõtmist.
- 62 Juhul kui menetlev ametiasutus tuvastab, et ühelgi pereliikmel ei ole põhjendatud tagakiusamishirmu ega neid ei ähvarda suure kahju tekkimise reaalne oht, peab sellel asutusel olema võimalik teha oma otsused rahvusvahelise kaitse taotluste rahuldamata jätmise kohta samal päeval.
- 63 Sellest järeldub, et käesoleval juhul ei saa DAB asedirektorile ette heita, et ta tegi otsused N. R. K. Ahmedbekova esitatud taotluse ja E. Ahmedbekovi esitatud taotluse kohta samal päeval, tingimusel et neid taotlusi ei hinnatud ühiselt, ning seda peab kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus.
- 64 Mis puudutab lõpuks eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimust lapse parimate huvide ning harta artiklite 7, 18 ja 47 mõju kohta, siis piisab, kui märkida, et direktiivide 2011/95 ja 2013/32 rakendamisel tuleb hartaga tunnustatud põhiõigusi küll järgida, kuid käesolevale eelotsuse küsimusele vastamisel ei tulene neist mingeid täiendavaid juhiseid.
- 65 Eespool toodud silmas pidades tuleb viiendale küsimusele vastata, et direktiive 2011/95 ja 2013/32 tuleb tõlgendada nii, et nendega ei ole vastuolus see, kui ühe ja sama perekonna liikmete poolt eraldi esitatud rahvusvahelise kaitse taotluste suhtes kohaldatakse nende võimaliku seotuse käsitlemiseks mõeldud meetmeid, kuid nende õigusaktidega on vastuolus see, kui selliseid taotlusi hinnatakse ühiselt. Nendega on vastuolus ka see, kui kõnealustest taotlustest ühe hindamine peatatakse kuni neist taotlustest mõne teise läbivaatamise menetluse lõpetamiseni.

Kuues küsimus

- 66 Kuuenda küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas direktiivi 2011/95 artiklit 3 tuleb tõlgendada nii, et see lubab liikmesriigil ette näha, et ühele pereliikmele rahvusvahelise kaitse andmise korral laiendatakse seda kaitset ka selle perekonna teistele liikmetele.
- 67 Eelotsusetaotlusest nähtub, et ZUB artikli 8 lõikes 9 on niisugune laiendamine ette nähtud. Ei saa välistada, et seda sätet kohaldatakse käesoleval juhul Rauf Emin Ogla Ahmedbekovile ja E. Ahmedbekovile. Nimelt, kui eelotsusetaotluse esitanud kohus tuvastab, et N. R. K. Ahmedbekoval on põhjendatud tagakiusamishirm tulenevalt teda isiklikult puudutavatest asjaoludest, nagu need, mida on mainitud käesoleva kohtuotsuse punktis 41, peaks see järeldus üldjuhul kaasa tooma N. R. K. Ahmedbekovale pagulasseisundi omistamise. Seejärel üldjuhul laiendatakse seda seisundit ZUB artikli 8 lõike 9 kohaselt tema pereliikmetele, ilma et oleks vaja analüüsida, kas viimastel esineb põhjendatud tagakiusamishirm.

- 68 Tuleb märkida, et direktiivis 2011/95 ei ole ette nähtud pagulasseisundi või täiendava kaitse seisundi niisugust laiendamist selle isiku pereliikmetele, kellele niisugune seisund on omistatud. Direktiivi artiklist 23 tuleneb nimelt, et direktiiviga on liikmesriikidele üksnes pandud kohustus kohandada oma riigisisest õigus nii, et kõnealuse seisundi saaja pereliikmed direktiivi artikli 2 punkti j tähenduses võiksid juhul, kui nad isiklikult ei vasta selle seisundi saamise tingimustele, taotleda teatud hüvesid, mille hulka kuuluvad näiteks elamisloa väljastamine või võimalus tööd või haridust saada ja mille eesmärk on säilitada perekonna ühtsus.
- 69 Seega tuleb analüüsida, kas niisuguse sätte nagu ZUB artikli 8 lõike 9 jösse jätmine on lubatav direktiivi 2011/95 artikli 3 kohaselt, mis võimaldab liikmesriikidel kehtestada või säilitada „soodsamaid norme, et otsustada, kes kvalifitseerub pagulaseks või täiendava kaitse saamise kriteeriumidele vastavaks isikuks, ning et määrata kindlaks rahvusvahelise kaitse sisu, kui need normid on kooskõlas käesoleva direktiiviga“.
- 70 Selle sätte sõnastusest koostoimes direktiivi 2011/95 põhjendusega 14 ilmneb, et direktiivi artiklis 3 silmas peetud soodsamad normid võivad seisneda nende tingimuste pehmendamises, mille korral kolmanda riigi kodanik või kodakondsuseta isik võib saada pagulasseisundi või täiendava kaitse seisundi.
- 71 Euroopa Kohus on juba märkinud, et artiklis 3 sisalduv täpsustus, mille kohaselt mis tahes soodsam norm peab olema direktiiviga 2011/95 kooskõlas, tähendab, et see norm ei või kahjustada direktiivi üldist ülesehitust ega eesmärke. Täpsemalt on keelatud normid, mille kohaselt võib pagulasseisundi või täiendava kaitse seisundi omistada kolmandate riikide kodanikele või kodakondsuseta isikutele, kes on olukorras, millel ei ole mingit seost rahvusvahelise kaitse loogikaga (vt selle kohta 18. detsembri 2014. aasta kohtuotsus M'Bodj, C-542/13, EU:C:2014:2452, punktid 42 ja 44). Nii on see eelkõige normide puhul, millega niisugune seisund omistatakse isikutele, kelle suhtes on kohaldatav mõni direktiivi artiklis 12 sätestatud alus pagulasseisundi omistamata jätmiseks (9. novembri 2010. aasta kohtuotsus B ja D, C-57/09 ja C-101/09, EU:C:2010:661, punkt 115).
- 72 Riigisisese õiguse alusel pagulasseisundi automaatsel omistamisel sellise isiku pereliikmetele, kellele see seisund on omistatud direktiiviga 2011/95 kehtestatud süsteemi kohaselt, iseenesest ei puudu igasugune seos rahvusvahelise kaitse loogikaga, nagu ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 58 märkis.
- 73 Sellega seoses tuleb tõdeda, et käesoleval juhul N.R.K. Ahmedbekova pojale ja abikaasale pagulasseisundi või täiendava kaitse seisundi võimalikul omistamisel tulenevalt sellise seisundi omistamisest N.R.K. Ahmedbekovale oleks asjaomaste isikute perekonna ühtsuse säilitamise vajaduse tõttu seos sellise seisundi omistamise kaasa toonud rahvusvahelise kaitse loogikaga.
- 74 Eespool toodut silmas pidades tuleb kuuendale küsimusele vastata, et direktiivi 2011/95 artiklit 3 tuleb tõlgendada nii, et see lubab liikmesriigil ette näha, et direktiiviga kehtestatud süsteemi kohaselt ühele pereliikmele rahvusvahelise kaitse andmise korral laiendatakse seda kaitset ka selle perekonna teistele liikmetele, tingimusel et nende suhtes ei ole kohaldatav mõni direktiivi artiklis 12 sätestatud alus pagulasseisundi omistamata jätmiseks ja et nende olukorral on perekonna ühtsuse säilitamise vajaduse tõttu seos rahvusvahelise kaitse loogikaga.

Teine ja kolmas küsimus

- 75 Teise ja kolmanda küsimusega, millele on sobilik vastata koos, palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas direktiivi 2013/32 artikli 33 lõike 2 punktis e sätestatud vastuvõetamatus alus hõlmab niisugust olukorda, mis on kõne all põhikohtuasjas ning milles täisealine isik esitab enda ja oma alaealise lapse eest rahvusvahelise kaitse taotluse, mis põhineb eelkõige perekondlikul sidemel teise isikuga, kes on rahvusvahelise kaitse taotluse eraldi esitanud.

- 76 Nagu käesoleva kohtuotsuse punktides 53–55 märgitud, tuleneb direktiivi 2013/32 artikli 7 lõigetest 1 ja 3, et pereliikmed võivad esitada rahvusvahelise kaitse taotlused eraldi ja hõlmata sellesse peresse kuuluva alaealise ühega neist taotlustest.
- 77 Direktiivi 2013/32 artikli 33 lõike 2 punktis e sätestatud vastuvõetamatuse alus puudutab spetsiifilist olukorda, kus isik, kes on teise isiku ülalpeetav, annab kõigepealt direktiivi artikli 7 lõike 2 kohaselt nõusoleku, et tema nimel esitatakse rahvusvahelise kaitse taotlus, ning esitab seejärel ise rahvusvahelise kaitse taotluse.
- 78 Sellest, kuidas eelotsusetaotluse esitanud kohus on põhikohtuasja kirjeldanud, nähtub, et ei N. R. K. Ahmedbekova ega Rauf Emin Ogla Ahmedbekov ei ole sellises spetsiifilises olukorras, kuid seda peab eelotsusetaotluse esitanud kohus kontrollima. Sama näib kehtivat ka E. Ahmedbekovi suhtes.
- 79 Neil asjaoludel ei ole direktiivi 2013/32 artikli 33 lõike 2 punktis e sätestatud vastuvõetamatuse alus kohaldatav.
- 80 Seda järeldust ei lükka ümber asjaolu, et üks pereliikmetest tugineb perekondlikule sidemele ja viitab oma taotluses teatud faktidele, mida on kirjeldatud ka selle pere ühe teise liikme esitatud taotluses. Niisugune olukord ei ole käsitatav direktiivi 2013/32 artikli 33 lõike 2 punktis e silmas peetud olukorrana, vaid seda tuleb analüüsida lähtuvalt põhimõtetest, mida on meelde tuletatud ja täpsustatud neljandale ja viiendale küsimusele vastamisel.
- 81 Sellest lähtuvalt tuleb teisele ja kolmandale küsimusele vastata, et direktiivi 2013/32 artikli 33 lõike 2 punktis e sätestatud vastuvõetamatuse alus ei hõlma niisugust olukorda, mis on kõne all põhikohtuasjas ning milles täisealine isik esitab enda ja oma alaealise lapse eest rahvusvahelise kaitse taotluse, mis põhineb eelkõige perekondlikul sidemel teise isikuga, kes on rahvusvahelise kaitse taotluse eraldi esitanud.

Esimene ja üheksas küsimus

- 82 Võttes arvesse teisele ja kolmandale küsimusele antud vastust, ei ole vaja esimesele ja üheksandale küsimusele vastata.
- 83 Esimese ja üheksanda küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus nimelt sisuliselt selgitada, kas direktiivi 2013/32 artikli 33 lõike 2 punkt e on vahetu õigusmõjuga ja kas seda võib kohaldada kohus, kellele on esitatud kaebus rahvusvahelise kaitse taotlust käsitleva otsuse peale, isegi kui otsuse vastuvõtja ei ole nimetatud sätte kohaldatavust analüüsinud. Nagu teisele ja kolmandale küsimusele antud vastusest nähtub, ei saa direktiivi 2013/32 artikli 33 lõike 2 punkt e aga mingil juhul olla kohaldatav sellises olukorras, nagu on kõne all põhikohtuasjas.

Seitsmes küsimus

- 84 Seitsmenda küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas rahvusvahelise kaitse taotleja osalemist oma päritoluriigi vastu Euroopa Inimõiguste Kohtule kaebuse esitamisel tuleb pidada direktiivi 2011/95 artiklis 10 viidatud tagakiusamise põhjuste hindamisel tõendiks selle kohta, et taotleja kuulub „teatavasse sotsiaalsesse rühma“ selle artikli lõike 1 punkti d tähenduses, või „poliitiliste vaadete“ alusel tagakiusamise põhjuseks selle artikli lõike 1 punkti e tähenduses.

- 85 Sellega seoses on põhjust märkida, et direktiivi 2011/95 artikli 10 lõiget 1 tuleb tõlgendada koostoimes sama artikli lõikega 2. Lõikes 2 on sätestatud, et hinnates, kas taotlejal on põhjendatud tagakiusamishirm, on tähtsusetu, kas tal on tegelikult olemas tagakiusamist ajendav rassiline, usuline, rahvuslik, sotsiaalne või poliitiline omadus, tingimusel et sellise omaduse omistab taotlejale tagakiusaja.
- 86 Seega sõltumata küsimusest, kas Aserbaidžaaani kodaniku osalemine selle riigi vastu Euroopa Inimõiguste Kohtule kaebuse esitamisel, et tuvastataks põhivabaduste eiramine võimul oleva režiimi poolt, on käsitatav „poliitiliste vaadete“ väljendamisena selle kodaniku poolt, tuleb nende tagakiusamise põhjuste hindamisel, millele on viidatud kõnealuse kodaniku esitatud rahvusvahelise kaitse taotluses, analüüsida, kas esineb põhjendatud kartus, et see režiim tajub kaebuse esitamisel osalemist dissidentliku poliitilise tegevusena, mille suhtes ta võib otsustada karistusmeetmeid rakendada.
- 87 Kui esineb põhjendatud kartus, et see on nii, tuleb järeldada, et taotlejat ähvardab tõsine ja ilmne oht, et teda võidakse taga kiusata oma vaadete väljendamise tõttu tema päritoluriigi poliitika ja meetodite kohta. Nagu nähtub juba direktiivi 2011/95 artikli 10 lõike 1 punkti e sõnastusest, hõlmab selles sättes sisalduv mõiste „poliitilised vaated“ niisugust olukorda.
- 88 Seevastu ei saa nende isikute rühma, millesse rahvusvahelise kaitse taotleja kuulub, kui ta osaleb Euroopa Inimõiguste Kohtule kaebuse esitamisel, üldjuhul kvalifitseerida „sotsiaalseks rühmaks“ direktiivi 2011/95 artikli 10 lõike 1 punkti d tähenduses.
- 89 Nimelt selleks, et oleks võimalik tuvastada viidatud sätte tähenduses „sotsiaalse rühma“ esinemine, peavad olema täidetud kaks kumulatiivset tingimust. Esiteks peab rühma liikmetel olema sama „loomupärane omadus“ või „ühine taust, mida ei saa muuta“, või sama omadus või veendumus, „mis on nende identiteedi või teadvuse jaoks nii oluline, et isikult ei tohiks nõuda, et ta sellest lahti ütleks“. Teiseks peab sellel rühmal asjaomasel kolmandas riigis olema selgesti eristuv identiteet, kuna ümbritsev ühiskond tajub seda rühma „erinevana“ (7. novembri 2013. aasta kohtuotsus X jt, C-199/12–C-201/12, EU:C:2013:720, punkt 45). Need kumulatiivsed tingimused ei näi põhikohtuasjas täidetud olevat, kuid seda peab eelotsusetaotluse esitanud kohus kontrollima.
- 90 Eespool toodut silmas pidades tuleb seitsmendale küsimusele vastata, et rahvusvahelise kaitse taotleja osalemist oma päritoluriigi vastu Euroopa Inimõiguste Kohtule kaebuse esitamisel ei või üldjuhul pidada direktiivi 2011/95 artiklis 10 viidatud tagakiusamise põhjuste hindamisel tõendiks selle kohta, et taotleja kuulub „teatavasse sotsiaalsesse rühma“ selle artikli lõike 1 punkti d tähenduses, vaid seda tuleb pidada „poliitiliste vaadete“ alusel tagakiusamise põhjuseks selle artikli lõike 1 punkti e tähenduses, kui esineb põhjendatud kartus, et see riik tajub kaebuse esitamisel osalemist dissidentliku poliitilise tegevusena, mille suhtes ta võib otsustada karistusmeetmeid rakendada.

Kaheksas küsimus

- 91 Kaheksanda küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas direktiivi 2013/32 artikli 46 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et kohus, kellele on esitatud kaebus rahvusvahelise kaitse andmata jätmise otsuse peale, on kohustatud analüüsima rahvusvahelise kaitse andmise aluseid, mis on küll seotud sündmuste või ohtudega, mis väidetavalt esinesid enne selle otsuse tegemist või isegi enne rahvusvahelise kaitse taotluse esitamist, kuid millele esimest korda tuginetakse kaebemenetluses.
- 92 Direktiivi 2013/32 artikli 46 lõikes 3 on täpsustatud, millise ulatusega peab olema õigus tõhusale õiguskaitsevahendile, mida rahvusvahelise kaitse taotlejatel peab olema võimalik kasutada nende taotluse kohta tehtud otsuste vaidlustamiseks, nagu on ette nähtud direktiivi artikli 46 lõikes 1 (25. juuli 2018. aasta kohtuotsus Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, punkt 105). Selles artiklis on

sätetatud, et liikmesriigid, kelle jaoks see direktiiv on siduv, tagavad, et esimeses kohtuastmes toimub kohtus, kellele on esitatud kaebus rahvusvahelise kaitse taotlust puudutava otsuse peale, „nii faktiliste kui ka õiguslike asjaolude, sealhulgas vajaduse korral direktiivi 2011/95[...] kohaste rahvusvahelise kaitse vajaduste täielik ja *ex nunc* läbivaatamine“.

- 93 Sellega seoses toonitab väljend *ex nunc* kohtu kohustust viia läbi hindamine, mis võtaks vajaduse korral arvesse uusi asjaolusid, mis on ilmnenu pärast edasi kaevatud otsuse vastuvõtmist. Mis puudutab omadussõna „täielik“, siis see kinnitab, et kohus peab analüüsima nii asjaolusid, mida menetlev ametiasutus võttis või oleks võinud arvesse võtta, kui ka asjaolusid, mis ilmsid pärast seda, kui kõnealune ametiasutus oli otsuse vastu võtnud (25. juuli 2018. aasta kohtuotsus Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, punktid 111 ja 113).
- 94 Kuigi direktiivi 2013/32 artikli 46 lõikest 3 tuleneb seega, et liikmesriigid on kohustatud kohandama oma riigisisest õigus nii, et nimetatud kaebuste menetlemine hõlmab kohtu poolt kõigi selliste faktiliste ja õiguslike asjaolude läbivaatamist, mis võimaldavad tal anda menetletavale asjale ajakohase hinnangu (25. juuli 2018. aasta kohtuotsus Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, punkt 110), ei järeldu sellest seevastu, et rahvusvahelise kaitse taotleja võiks ilma, et sellega kaasneks täiendav läbivaatamine menetleva ametiasutuse poolt, muuta oma taotluse alust ja seega juhtumi piire, tuginedes kaebemenetluses rahvusvahelise kaitse alusele, mis on küll seotud väidetavalt enne selle asutuse otsuse vastuvõtmist või isegi enne taotluse esitamist esinenud sündmuste või ohuga, kuid millest selle asutuse menetluses vaikiti.
- 95 Sellega seoses väärrib meeldetuletamist, et direktiivi 2011/95 artikli 2 punktidest d ja f ning artiklitest 10 ja 15 tuleneb, et rahvusvahelise kaitse võib anda põhjendatud kartuse tõttu rassilise, usulise, rahvusl, teatavasse sotsiaalsesse rühma kuulumisel või poliitilistel vaadetel põhineva tagakiusamise ees, kusjuures igaüks nendest põhjustest on eraldi määratletud artiklis 10, või mõne suure ohu tekkimise aluse tõttu, mis on loetletud artiklis 15.
- 96 Samuti on oluline meelde tuletada, et rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamine menetleva ametiasutuse poolt, mis on haldusorgan või kohtulaadne asutus ning mille käsutuses on konkreetsed vahendid ja sellele valdkonnale spetsialiseerunud töötajad, on oluline etapp direktiiviga 2013/32 kehtestatud ühises menetluses ning et direktiivi artikli 46 lõikega 3 taotlejale antud õigust täielikule ja *ex nunc* läbivaatamisele kohtus ei või tõlgendada viisil, mis kergendab taotleja kohustust teha sellise ametiasutusega koostööd (vt selle kohta 25. juuli 2018. aasta kohtuotsus Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, punkt 116).
- 97 Sellest olulisest etapist menetleva ametiasutuse menetluses kaldutaks kõrvale, kui taotlejal lubatakse vähimagi menetlusliku tagajärjeta tugineda selleks, et lasta ametiasutuse tehtud keeldumisotsus kohtul tühistada või asendada, rahvusvahelise kaitse alusele, mis on küll seotud väidetavalt juba esinenud sündmuste või ohuga, kuid millele selle asutuse menetluses ei tuginetud ja mida viimane seega ei saanud analüüsida.
- 98 Järelikult, kui ühele käesoleva kohtuotsuse punktis 95 nimetatud rahvusvahelise kaitse alustest tuginetakse esimest korda kaebemenetluses ja see on seotud sündmuste või ohtudega, mis väidetavalt esinesid enne selle otsuse tegemist või isegi enne rahvusvahelise kaitse taotluse esitamist, tuleb see alus kvalifitseerida direktiivi 2013/32 artikli 40 lõike 1 tähenduses „täiendavaks selgituseks“. Nagu nähtub sellest sättest, on niisuguse kvalifitseerimise tagajärg see, et kaebust lahendav kohus peab seda alust analüüsima kaebuse esemeks oleva otsuse läbivaatamisel, kuid seda siiski tingimusel, et kõigil „pädevatel ametiasutustel“, kelle hulka ei kuulu mitte ainult kõnealune kohus, vaid ka menetlev ametiasutus, oleks võimalik sellega seoses täiendavat selgitust analüüsida.

- 99 Selleks et teha kindlaks, kas tal endal on võimalus kaebuse läbivaatamisel täiendavat selgitust analüüsida, peab kõnealune kohus riigisiseses õiguses ette nähtud kohtumenetluskorralduse kohaselt kontrollima, kas rahvusvahelise kaitse alusele, millele on esimest korda tuginetud tema menetluses, tugineti kaebemenetluse staadiumis, mis ei ole liiga hiline, ja see esitati piisavalt konkreetset, et seda oleks võimalik nõuetekohaselt analüüsida.
- 100 Tingimusel et kontrolli tulemusel ilmneb, et kohtul on võimalik kaasata see alus oma hinnangusse, mille ta kaebusele annab, peab ta tähtaja jooksul, mis vastaks direktiiviga 2013/32 taotletavale kiiruse eesmärgile (vt selle kohta 25. juuli 2018. aasta kohtuotsus Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, punkt 109), paluma menetleval ametiasutusel läbi viia selle aluse analüüs, mille tulemus ja aluseks olevad põhjused tuleb edastada taotlejale ja kohtule enne, kui kohus taotleja ära kuulab ja juhtumit hindab.
- 101 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 74 märkis, annavad Euroopa Kohtule esitatud toimikus sisalduvad teatud materjalid käesoleval juhul alust arvata, et põhjendatud kartusele poliitilistel vaadetel põhineva tagakiusamise ees – mida puudutab eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimus – tugineti juba DAB-s, kuid N. R. K. Ahmedbekova lisas kaebemenetluses selle aluse toetuseks siiski täiendavaid faktilisi asjaolusid.
- 102 Juhul kui – mida ainult eelotsusetaotluse esitanud kohus saab kontrollida – N. R. K. Ahmedbekova ei lisanud kaebemenetluses mitte rahvusvahelise kaitse alust, vaid faktilisi asjaolusid, mille eesmärk oli tõendada alust, millele tugineti menetleva ametiasutuse menetluses ja mille viimane tagasi lükkas, siis tuleb märkida, et niisuguses olukorras on kaebust lahendava kohtu ülesanne hinnata, kas faktilised asjaolud, millele on esimest korda tuginetud tema menetluses, on märkimisväärsed ega kattu mingilgi määral asjaoludega, mida menetleval ametiasutusel oli võimalik arvesse võtta. Kui see on nii, siis kehtivad käesoleva kohtuotsuse punktides 97–100 esitatud kaalutlused *mutatis mutandis*.
- 103 Eespool toodut silmas pidades tuleb kaheksandale küsimusele vastata, et direktiivi 2013/32 artikli 46 lõiget 3 koostoides direktiivi artikli 40 lõikes 1 sisalduva viitega kaebemenetlusele tuleb tõlgendada nii, et kohus, kellele on esitatud kaebus rahvusvahelise kaitse andmata jätmise otsuse peale, on üldjuhul kohustatud „täiendavate selgitustena“ pärast seda, kui ta on menetleval ametiasutusel palunud neid analüüsida, hindama rahvusvahelise kaitse andmise aluseid või faktilisi asjaolusid, mis on küll seotud sündmuste või ohtudega, mis väidetavalt esinesid enne keeldumisotsuse tegemist või isegi enne rahvusvahelise kaitse taotluse esitamist, kuid millele esimest korda tuginetakse kaebemenetluses. Nimetatud kohus ei ole selleks aga kohustatud, kui ta tuvastab, et nendele alustele või asjaoludele tugineti kaebemenetluse liiga hilises staadiumis või neid ei ole esitatud piisavalt konkreetset, et neid oleks võimalik nõuetekohaselt analüüsida, või faktiliste asjaolude korral ka juhul, kui ta tuvastab, et need ei ole märkimisväärsed või piisavalt eristatavad asjaoludest, mida menetleval ametiasutusel oli juba võimalik arvesse võtta.

Kohtukulud

- 104 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamiseks seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiivi 2011/95/EL, mis käsitleb nõudeid, millele kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad vastama, et kvalifitseeruda rahvusvahelise kaitse saajaks, ning nõudeid pagulaste või täiendava kaitse saamise kriteeriumidele vastavate isikute ühetaolisele seisundile ja antava kaitse sisule artiklit 4 tuleb tõlgendada nii, et rahvusvahelise kaitse taotluse individuaalsel hindamisel

tuleb arvesse võtta tagakiusamise ja suure kahju tekkimise ohtu, mis taotleja pereliiget ähvardab, et teha kindlaks, kas viimati nimetatud isik on perekondliku sideme tõttu isikuga, keda oht ähvardab, samamoodi ohustatud.

2. Direktiivi 2011/95 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiivi 2013/32/EL rahvusvahelise kaitse seisundi andmise ja äravõtmise menetluse ühiste nõuete kohta tuleb tõlgendada nii, et nendega ei ole vastuolus see, kui ühe ja sama perekonna liikmete poolt eraldi esitatud rahvusvahelise kaitse taotluste suhtes kohaldatakse nende võimaliku seotuse käsitlemiseks mõeldud meetmeid, kuid nende õigusaktidega on vastuolus see, kui selliseid taotlusi hinnatakse ühiselt. Nendega on vastuolus ka see, kui kõnealustest taotlustest ühe hindamine peatatakse kuni neist taotlustest mõne teise läbivaatamise menetluse lõpetamiseni.
3. Direktiivi 2011/95 artiklit 3 tuleb tõlgendada nii, et see lubab liikmesriigil ette näha, et direktiiviga kehtestatud süsteemi kohaselt ühele pereliikmele rahvusvahelise kaitse andmise korral laiendatakse seda kaitset ka selle perekonna teistele liikmetele, tingimusel et nende suhtes ei ole kohaldatav mõni direktiivi artiklis 12 sätestatud alus pagulasseisundi omistamata jätmiseks ja et nende olukorral on perekonna ühtsuse säilitamise vajaduse tõttu seos rahvusvahelise kaitse loogikaga.
4. Direktiivi 2013/32 artikli 33 lõike 2 punktis e sätestatud vastuvõetamatuse alus ei hõlma niisugust olukorda, mis on kõne all põhikohtuasjas ning milles täisealine isik esitab enda ja oma alaealise lapse eest rahvusvahelise kaitse taotluse, mis põhineb eelkõige perekondlikul sidemel teise isikuga, kes on rahvusvahelise kaitse taotluse eraldi esitanud.
5. Rahvusvahelise kaitse taotleja osalemist oma päritoluriigi vastu Euroopa Inimõiguste Kohtule kaebuse esitamisel ei või üldjuhul pidada direktiivi 2011/95 artiklis 10 viidatud tagakiusamise põhjuste hindamisel tõendiks selle kohta, et taotleja kuulub „teatavasse sotsiaalsesse rühma“ selle artikli lõike 1 punkti d tähenduses, vaid seda tuleb pidada „poliitiliste vaadete“ alusel tagakiusamise põhjuseks selle artikli lõike 1 punkti e tähenduses, kui esineb põhjendatud kartus, et see riik tajub kaebuse esitamisel osalemist dissidentliku poliitilise tegevusena, mille suhtes ta võib otsustada karistusmeetmeid rakendada.
6. Direktiivi 2013/32 artikli 46 lõiget 3 koostoides direktiivi artikli 40 lõikes 1 sisalduva viitega kaebemenetlusele tuleb tõlgendada nii, et kohus, kellele on esitatud kaebus rahvusvahelise kaitse andmata jätmise otsuse peale, on üldjuhul kohustatud „täiendavate selgitustena“ pärast seda, kui ta on menetleval ametiasutusel palunud neid analüüsida, hindama rahvusvahelise kaitse andmise aluseid või faktilisi asjaolusid, mis on küll seotud sündmuste või ohtudega, mis väidetavalt esinesid enne keeldumisotsuse tegemist või isegi enne rahvusvahelise kaitse taotluse esitamist, kuid millele esimest korda tuginetakse kaebemenetluses. Nimetatud kohus ei ole selleks aga kohustatud, kui ta tuvastab, et nendele alustele või asjaoludele tuginedi kaebemenetluse liiga hilises staadiumis või neid ei ole esitatud piisavalt konkreetselt, et neid oleks võimalik nõuetekohaselt analüüsida, või faktiliste asjaolude korral ka juhul, kui ta tuvastab, et need ei ole märkimisväärsed või piisavalt eristatavad asjaoludest, mida menetleval ametiasutusel oli juba võimalik arvesse võtta.

Allkirjad